

(א) ולקמן (ס: א: ב) [תוספתא פ"ג ה"ד (א) ע"י מוס' לקמן ע"י ר"ה עד שמתקטע. (ד) ורש"י מ"ו (ס) ר"מ ממוק וז'.

הנהרות הב"ח

(א) נמ' נגע ברישא דלוליצא (ב) רש"י ד"ה ימכר כיון כ"ל וזאת ר' נתן: (ג) ד"ה כ"ש ה"א טס ד"ה אף בשמיה וכו' ממיר פי' אף בשמיה: (ד) תוס' ר"ה אימור וכו' למחוק אימור דמקאמר לשון אימור משמע: (ה) ר"ה ה"ג נכזב וכו' דהיי אפר הכא בנגע ברישא: (ו) ר"ה מיוק וכו' בן יומו מהיבא שפגל לנור:

הנהרות הגר"א

[א] תוס' ד"ה גדולים ואומר ר"ה דלאני ט"י נ"ב וכן הוא בתוספתא (עמ"ס רבנו ב"ר ש"י ק"ד ס"ק י"ב):

לעזי רש"י

פיליפא [פ"ל] מוט.

רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה

נו.

עין משפט
נר מצוה

סח א מ"י פ"ה מהל' מ"א הלכה ה טושי"ע י"ד פי' קד שפי' ד' ובגירסת התוספות בשם ר"ח ובה"ג וע"ש: ס"ב ב ג מ"י שם סגג לאחן קמה טושי"ע י"ד שם ספי' (ו) [א]: ע ד מ"י שם הלכה ו טושי"ע שם ספי' ד: עא ה מ"י שם טושי"ע שם:

ו ז מ"י שם הלכה ה טושי"ע שם ספי' ג:

דא' משכחנא תנא דאמר בר' נתן כו'. תימה הא ליכא תנא דמתנימין (דף ס:) דקתני מדדו בקנה ימכר משמע הא ביד אסור בהנאה ו"ל דמתני' ה"ה דבד שרי בהנאה והא דקתני בקנה היינו משום ר"ש דשרי בשמיה ולא שרי אלף בקנה: אימור דא"ר נתן ביד ברנל מי אמר. י"ש שהיו רואים

למחוק (ו) אמר דמקאמר לשון אמר משמע שלא פירשו בדבריו דלית חילוק בין יד לרגל וליתא דהא ודאי שפירשו בדבריו ור"י מיישב הגירסא דמתמלה היה סובר לדהכי אסור ר' נתן מדידה דיד משום דגזר אטו ששקו' ליד אכל מדידה דרגל מותר ליקא למיגזר אטו ששקו' ליד מיהו ששקו' דרגל אסור דגזר אטו ששקו' ליד ודריכה דרגל אסורה דחשבינן לה כששקו' דרגל ודמי אימור דא"ר נתן ביד פירוש ושם גזר מדידה אטו ששקו' ברגל מי אמר דשם לא יגזור כלל ואפי' ששקו' דרגל נמי שרי דמתני' ליה למדידה דרגל:

א' אשכחנא תנא דשרי בר"ש כו'. פירש הקונטרס דשרי מגעו שלא נתכוין לנשך אף בשמיה דקתני מתני' (לקמן ס:) נפל לבור ועלה כו' ימכר ר"ש ממיר פירוש בשמיה דשרי מגעו של עובד כוכבים שלא נתכוין לנשך בשמיה והקשה הר"ר אלחנן דלמא הא דשרי ר"ש בשמיה היינו דוקא נגיעה על ידי דבר אחר כמו מדידה דקנה אכל נגיעה דגופו כי הכא דדורכו ברגל מנלן דשרי רבי שמעון ו"ל דסבירא ליה לשמואל אליבא דר' שמעון דלא חשבינן ששקו' דרגל אלף כמו מדידת קנה היכא שמופסו בידו דשרי ר' שמעון אף בשמיה ועוד יש לומר דסבר שמואל דכל מה שממיר ר"ש בהנאה שרי

נמי בשמיה וכיון דלא אשכחן דאסר מדידה ברגל בהנאה הוא הדין בשמיה: ה"ג ברוב הספרים בהדי רבא נחית נגע ברישא ר"י א"בא בחמרא ש"א בכוונה. ולפי גירסא זו חשבינן מגע עובד כוכבים בגופו ולפי דה"ל הכא שלא בכוונה שריא (א) (אף) בהנאה ובהכי נוחא דמתמו ליה רב כהנא רב אפי' למיטוק בן יומו וכן לקמן (דף נח:) דפריך והא קנגע בנטלא פירוש שאזכ היין מן הגיגית בנטלא ונגע ע"י הנטלא והוא לו מגע עובד כוכבים ע"י דבר אחר שלא בכוונה דאסור בשמיה כמו נגע ברישא דלוליצא וכן לקמן נמי (דף ס:) גבי כל שצזב טמא פירוש כגון אס נגע עובד כוכבים בידו בין בידו בין בקנה עושה יין נשך דדומיא דהכי צזב טמא אלמא חשיב מגע עובד כוכבים ע"י דבר אחר כמו מגע עובד כוכבים בגופו כל שצזב טמא עושה יין נשך פירוש כמו זריקה ופריך עלה מההיא דנטל חצית חזקה בחמתו לבור דהכשירוהו בחמתו אין שלא בחמתו לא אף על פי שעל ידי זריקה היא ומסיק דקאזיל מיניה ומיניה פירש רש"י שהיה מתגלגל עד סמוך לבור ולא היה זריקה ממש הלכך שלא בחמתו לא דהוי מגע על ידי ד"א וקשיא לפי זה מדל דדבר תימה הוא לומר דחשבינן מגעו ע"י ד"א דלא היה אלף שלא בכוונה כמו נגעו בגופו שלא בכוונה ליאסר בשמיה וכל ההלכות מוכיחות לקמן דשרי אף בשמיה דמתמך לקמן גבי פירכא דנטלא בעובדא דר' יוחנן ור' יוסי לא לריכא דמוריק ארוקי פירוש והוא ליה כמו שלא בכוונה ולא גזור אף לשמיה ועוד קשיא דהיי הוה ס"ד דרב כהנא רב אפי' לאסרו אף בהנאה הא מתני' היא מדדו בקנה דלפילו לרגנן ימכר ימכר ר"ה דבר אחר בכוונה מיהו הא לא קשיא דשמא היו סבירי דרב אית ליה כר' נתן דלמיר מדדו ביד אסור בהנאה ומשני נמי מדידה דקנה או נגיעה דקנה כמו מדידה או נגיעה דידו ואע"ג דמדידה איכא כוונת מגע ובנגיעה ברישא דלוליצא ליכא כוונת מגע מ"מ היו סבורים דאין לחלק לר' נתן בין שלא כוון לנגוע ובין בלא כוונת ניסוך דלא ודא אסר ר' נתן בהנאה ורב השיב להם אימיר דאמרי אלא בשמיה בהנאה מי אמרי פירוש ואפי' ר' נתן נמי יהא מודה בזה כיון דליכא כוונת מגע מיהו קשיא דרב אדרבי דהיי אסר הכא (א) ברישא דלוליצא בתמרא בשמיה הא אינו פסיק לקמן הלכה כר"ש ור"ש שרי אפי' כי איכא כוונת מגע כיון דהוי על ידי דבר אחר וכל שכן הכא דליכא כוונת מגע דנשמרי ועוד קשיא מההיא דלקמן דקאמר דקאזיל מיניה ומיניה פירוש שהיה נוגע בחצית עד שפגל לבור ולפיכך הכשירוהו בחמתו משום דהוי מגע עובד כוכבים שלא בכוונה ע"י דבר אחר אע"ג דנגע ביה עד נפילתו לבור ואין לדחות דלקמן אינו אוחזו בידו אלף עד סמוך לבור ומכאן ואילך זריקה דאין זה לשון מיניה ומיניה ועוד דלא אינו אוחזו בידו לבור היכי דייק שלא בחמתו לא פי' אלף יאסר בשמיה והא כפי האי גוונא צזב אינו טמא לכך נראה לר"מ גירסת רבינו מנאל והלכות גדולות וכן נמצא בתשובת הגאונים דלא גרס ברישא דלוליצא אלף נגע בחמרא ולהכי אסר ליה רב בשמיה דהוא ליה מגע עובד כוכבים בגופו שלא בכוונה ולקמן לא גרס והא קא נגע בנטלא אלף והא קא נגע ביה אי נמי נטל לפרס והא קא נגע ביין שבנטלא שהוא מלא על כל דמותיו אכל אס היה נוגע ביין על ידי נטלא אינו חושש דשרי אפילו בשמיה והא דתנן מדדו בקנה ימכר שאני התם שמתכוין ליגע ורב כהנא רב אפי' שהיו סבורים דרב אסר מגע עובד כוכבים שלא בכוונה בהנאה סבירי דרב סבר כר' נתן דאסר מדידה ביד וס"ד דהוא הדין אפילו אינו מתכוין ליגע וכן פסק רבינו תם הלכה למעשה דמגע עובד כוכבים על ידי ד"א שלא בכוונת מגע מותר בשמיה: ר"ג ר"ב בן יומו עושה יין נשך. פירוש ואסור בשמיה וא"ת כיון דרב פוסק לקמן כר"ש מאי שנה תינוק בן יומו (א) מנפל לבור ועלה דשרי ר"ש ו"ל דסבר דבמגע תינוק ושכשכו איכא למיגזר אטו גדול אכל נפל לבור מוכחא מלמא דאניס לא שייך למגזר מידי: גדול"ם אין קמנים א.א. וא"ת דלישני דאין עושין יין נשך ליאסר בהנאה כמו גדולים אכל בשמיה מיהא אסרי ו"ל דמדלא מפרש ליה בהדיא ש"מ דאפי' בשמיה לא אסרי וע"ל דלישנא דאין עושין משמע בשמיה כי מילמיה דרב דקאמר עושה יין נשך והקשה הר"ר אלחנן דלישני ליה מלו שאני דהא לגבי טומאה קאמר טהור משום דמיליה מועלת [א] ואומר ר"י דשאי טומאה דחשו חכמים להפסד טהרות אכל לענין כל שאר דבריהם ק"ל דאינו גר עד שימול ויעבול:

והא

רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה

נח.

עין משפט
גר מצוה

עב א מיי פייב מה'י
מחללות אסורות
הלכה א סמג לאון קמח
טוש"ע י"ד סי קנד ספיק
יב:
עב ב מיי שם הלכה טו
טוש"ע שם ספיק יא:
עד ג מיי שם הלכה ה
טוש"ע שם ספיק יב:

איקלע רב הונא בריה דר"ג למחוזא. לאחר זמן אחר שמור בו
הסחירו אבי ע"י תשובות שהשיב לו כדאמרינן לקמן אקפן נחמני
שמענתא ומתני' ומחוזא הוא מקומו של רבא: **טרוק גלי.** אסור
הלנת שמעיתא מרב הונא שלא יקפחנו בהלכות על דברי מחלוקתם:
על. רב הונא לגביה ובעי מיניה כי
האי גוונא (ט) שיכשך עובד כוכבים
בינו של ישראל שלא ככוונת ניסוך
לעבודת כוכבים מאי: א"ל **אסור**
אף כהנאה. שחזר בו: והאמר
הוא דאמר כו. דקא שריא לזבוי
לעובדי כוכבים: דמי דהווא חמרא.
דהוה גדולא מי אמרינן מודינא זיה
לדריך להליך דמי לים המלח דמי
שאר היין שזכרית מותר. ומשום
כיסופא קאמר הכי אכל איהו כוליה
שרי: **כי אסאי לפומבדיתא.** האי
מנשה הוא מקמי הך דליקלע רב
הונא למחוזא: אקפן נחמני. הקיפני
אבי נשמעות של אמוראים ונמשניות
לחלוק עלי ולאסור כל יין החצית:
והוה עובדא בטבריא ואסר ר' יוחנן.
ה"ג אמרי ליה לפי שאינן בני תורה.
הא דאסר שמואל ורבי יוחנן לבני
טבריא ונהרדעי לאו משום דאסור
אלא חמוריה אחמירו עלייהו לפי
שאינן בני תורה: **ואמר ליה אבי**
טבריא ונהרדעא כו' בתמי': אגרדמיס.
אדם הממונה לשמור המדות צמנות
הנלך שלא יקרו בהם ועושה היין
וגעשה סכסוך צניעה. אגרדמיס
גרסינן במ"ס. בתורת כהנים (א) אמרינן
איפת זרק והין זרק יהיה לבס"ד מנה
לך אגרדמיס על ככה: **סקדא במינקא.**
שנקב את מגופת החצית במינקת
והעלה את היין דרך המינקת והוא
קנה חלול המוליא ומעלה היין עד
פיו וטועמו: או טעם מן הכוס
והחירו. עובד כוכבים חצית: מאי
צכוונת ניסוך הוה האי מגע. ולא יתכן לומר והחירו ישראל חצית
ומהו חיוצתיה האי דקאסר ליה לכולה חצית משום האי דליערב
זיה דא"כ אמאי הויה חיוצתא לימא ליה אלא דאמרי כרשב"ג
דאמר לקמן [עד.] ימכר כולו חוץ מדמי יין נסך שבו דקיימא לן [שם] הלכתא
כומיה: ולפיכך אמר ר' יוחנן דקמני סיפא: **הרס.** משוגע
וצעל מריבות וממהר לעשות שלא ככוונה: **ימכר.** דהואיל
דקצר של שמן היה ליכא למיגור שמא נתכוין לנסך אכל קדח
במינקת דידוע דין הוא חיישינן שמא ניסך לעבודת כוכבים:
מיימר

איקלע רב הונא בריה דר"ג למחוזא. פירוש האי עובדא הוה
נתר דהסירו אבי ע"י תשובות שהשיב לו ולהכי קאמר
כי אמרי (א) לרב מדמי דהווא חמרא והיינו לזכר דאהדריה אבי
אכל הוא המיר הכל ומחמת כיסופא הוה דקאמר הכי וכן ודאי כריך
לפרש לפי גירסא זו דאי סלקא דעתך
דליהו נמי אסר דמי היין המשוכשך
והמיר השאר א"כ מאי הוה פריך
ליה אבי משמואל ור' יוחנן דאסרו
והא ליניה לא אסרו אלא דמי היין
המשוכשך דסבירא להו צפ' בתרא
[לקמן עד.] כרשב"ג דאמר ימכר כולו
לעובד כוכבים חוץ מדמי יין נסך
שבו אלא ודאי נתר דאהדריה אבי
קאמר הכי וגם פירש רש"י לקמן
בההיא דאגרדמיס דמיייר בהחירו
עובד כוכבים לחצית דאי ס"ד
דהחירו ישראל לחצית והאי דקא
אסר ליה לכוליה היינו משום הווא
פורתא דליערב א"כ מאי פריך מינה
לרבא לימא ליה אלא דאמרי כרשב"ג
דאמר לקמן ימכר חוץ מדמי יין נסך
שבו (ב) וקיימא לן הלכתא כומיה
ועוד פ"י רש"י דאמר לכו רבא טרוק
גלי שהיה ממירא מרב הונא שלא
יקפחנו בהלכות על דבר מחלוקתו
על רב הונא לגביה ובעי מיניה כי
האי גוונא כו' ותשובות יש על גירסא
זו ופירושה חדא שהיה לו להקדים
ההוא עובדא דאבי דבסמוך כיון
שעל ידו חזר בו ועוד דבר תימה
הוא שאמר רבא טרוק גלי שלא יבא
רב הונא החולק עליו להתווכח עמו
כי אע"פ שחזר בו מ"מ היה לו
לשמוע מה יאמר ועוד דה"ל למימר
אפ"ה על לגביה כלומר דחק ויכנס
ועוד קשיא לשון דלא לימו איני
ולערך דה"ל למימר דלא לימו האי

איקלע רב הונא בריה דר"ג למחוזא א"ל
רבא לרב אליקים שמעיה טרוק טרוק גלי
דלא (א) ניתו אינשי דניטריד על לגביה א"ל
כי האי גוונא מאי א"ל "אסור אפילו בהנאה
והא מר הוא דאמר שיכשך אין עושה יין
נסך אימר דאמרי אלא לבר מדמיה דהווא
חמרא דמי דהווא חמרא מי אמרי אמר
רבא כי אתאי לפומבדיתא אקפן נחמני
שמענתא ומתניא דאסר שמענתא דהווא
עובדא דהוה בנהרדעא ואסר שמואל
בטבריא ואסר רבי יוחנן ואמרי ליה לפי
שאינן בני תורה ואמר ליה טבריא ונהרדעא
אינן בני תורה דמחוזא בני תורה מתניא
דאגרדמיס עובד כוכבים שקדח במינקת
והעלה או שמעם מן הכוס והחירו לחבית
זה היה מעשה ואסרוהו מאי לאו בהנאה
לא בשתייה אי הכי ליחני ימכר כדקתני
סיפא ה"ה עובד כוכבים שהושיט ידו
לחבית וכסבור של שמן היא ונמצאת של
יין זה היה מעשה ואמרו ימכר תיובתא
דרבא תיובתא רבי יוחנן בן ארזא ור' יוסי בן
גהוראי הווי יתבו וקא שתו חמרא אתא הווא
גברא אמרו ליה תא אשקינן לכתר דרמא
לכסא איגלאי מילתא דעובד כוכבים הוא
חד אסר אפ' בהנאה וחד שרי אפ' בשתייה
אמר רבי יהושע בן לוי מאן דאסר שפיר
אסר ומאן דשרי שפיר שרי מאן דאסר
מיימר

גברא ולערך ועוד מי כסיפא ליה מילתא לומר טעמיה בהדיא
וחזר איני צו הרי צכמה מקומות (ב) מנינו שהיה אומר דברים שאמרי
לפניהם טעות הן בידי ועוד מה שפירש אגרדמיס דמיייר כשהחירו
עובד כוכבים דאי כשהחירו ישראל לימא ליה אלא דאמרי כרשב"ג
ומאי הוה משני ליה הא רשב"ג לא שרי דמי יין נסך שבו ואיהו
שרא הכל ועוד מאי הוה מוטיב ליה מההיא דאגרדמיס לימא ליה
שאני התם דהחירו עובד כוכבים ואילו רבא שרא בהחירו ישראל
ועוד דמשמע מתוך פירושו (ג) שהחירו עובד כוכבים ונאסר מטעם
החזרה דחשיבא ליה כמגע וצחוספתא מילא מפני שטיפת יין אסורה
ואוסרת בכל שהוא אלמא משמע שהאיסור בא מחמת הטיפה
הוא שלא נתכוון לשכשך לניסוך אלא לשאלו אס יס שם יין וכיון שנתעבד נתבטל שם לגמרי והא דאסר רשב"ג בפרק בתרא (לקמן עד.)
לכל הפחות דמי היין היינו דוקא בסתם יינם דחמיר טפי ואינו נתבטל בעערותו אכל כאן זה המשוכשך אין צו כוונת ניסוך ואיפלוג
עליה רב הונא בר חיינא ורב הונא בר ר"ג ואסרי דמדמו ליה להאי יין נסך המשוכשך אכל כאן זה המשוכשך ממנו הלכה זו על לגביה פירוש
דאיתותב רבא מינה וה"ג בספריים ישינס וה"ג ואיקלע ר"ג למחוזא והוא רבו של רבא והלך רבא אללו לשאלו ממנו וא"ל
רבא לרב אליקים שמעיה טרוק גלי אחר שאכנס לפני ר"ג דלא לימו אינשי וליערך פירוש כשאשאל ממנו הלכה זו על לגביה פירוש
נכנס רבא לפני ר"ג א"ל כי האי גוונא פירוש שאירע מעשה לדי מאי א"ל אסור בהנאה פירוש על יין המשוכשך השיב לו ולאליבא דדברי
הכל א"ל והאמר הוא דאמר ובי שכשך עושה יין נסך פ"י כשאירע מעשה כזה לידך היית אומר שאין שכשך עושה יין נסך ליאסר
בהנאה ועל (ד) מעשים שאמרת כך הוריתי א"ל כי אמרי אלא לרב מדמי היין המשוכשך דמי דהווא חמרא מי אמרי כי אמאי לפומבדיתא
כו' ואסר שמואל בטבריא ואסר ר' יוחנן פירוש מעשה כזה בא לפנייהם ואסרו היין המשוכשך אכל ודאי השאר לא אסרו דאפילו בסתם
יינם פסקינן לקמן כרשב"ג דאמר ימכר חוץ מדמי יין נסך שבו ואיתותב רבא מההיא דאגרדמיס מאי לאו בהנאה כו' דנאסר
כל היין מטעם תערובת דקתני בתוספתא (פ"ק ח) אגרדמיס עובד כוכבים שטעם מן הכוס והחירו לחצית קדח במינקת ופגלה ממנה טיפה
כל שהוא אסור שטיפת יין אסור ואוסרת בכל שהוא והיינו כרבנן דאסרי כל התערובות ומדרבנן נשמע לרשב"ג דאסר מיהא דמי
דהווא חמרא וקשיא לרבא שהמיר אף דמי (ה) חמרא כדפירשי: **שקדח במינקת.** פ"י רש"י שנקב מגופת החצית (ו) והעלה היין
דרך המינקת והוא קנה חלול שמוצץ ומעלה בו היין עד פיו וקשיא למה לי העלה אפ"י בלא העלה נמי ליסתר בהנאה כיון שנגע דלא
דמי האי כלל (ז) למדוד בקנה דהתם לא נתכוין לשכשך כלל אכל הכא שנתכוין לשתייה ליסתר בהנאה ועוד היכי סלקא דעמיה דרבא
לאוקומה בשתייה א"כ ל"ל העלה אפ"י בלא העלה נמי יאסר בשתייה אס לכל הפחות תדמהו למדוד בקנה דמתני' ודוחק הוא להעמיד
(ח) הצרייתא כר"ש שאין הלכה כמותו ונראה פ"י רשב"ס צנס רש"י שמינקת הוא קנה חלול שנתכוין צעם הבזיר צפה החצית וראשיה חוץ
לחצית ובהיין מוסס ועולה דרך הנקב אינו נופל לקרקע ולאחר שגמר תסיקתו אין נוטלין אותו אלא משוין אותו לחצית וסותמין פי
החצית ופי המינקת וכשרואה לפתוח קודחין במינקת ומוצץ ומעלה היין מיהו אס נפשך נוטה להעמיד פירוש רש"י נאמר שכן דרך כשקדח
שלא נגע הקנה ציין אלא כשרואה להעלות היין מלמד החצית עד שיגיע היין במינקת ולכן כריך העלה:

הגהות הב"ח

(א) גבי טרוק גלי דלא
ליחי אינשי וליטרדן על
לגביה: (ב) רש"י ד"ה על
וכי ששיכשך עובד
כוכבים: (ג) תוס' ד"ה
איקלע וכי כי אמרי אלא
לבר: (ד) בא"ד דקיימא
לן הלכתא: (ה) בא"ד
כשהחירו עובד כוכבים
נאסר מטעם: (ו) בא"ד
ורבנן ולאגרדמיס
דלחיות רבא מינה וה"ג
בספריים ישינס איקלע
כל"ל ומינת וה"ג נמקת:
(ז) בא"ד ועל ידי משום
שמתי רב וכו' בסתם יינם
פסקי לקמן וכו' כדקתני
בתוספתא: (ח) בא"ד אף
דמי ההוא חמרא
כדפירשי: (ט) ר"ה
שקדח וכי מגופת החצית
במינקת והעלה:
(י) בא"ד למדוד בקנה.
י"ב לעיל דף טו:
(כ) בא"ד הצרייתא כר"ש.
י"ב לקמן דף טז: